

Մանգրումի Էֆեսոս

Մ Ի Ի Ն Ա Տ Ի Ի

ՈՒՄՈՒՐԸ ԲՕԼԻԹԻԳԸՅՅԷ ՎԷ ՄԷՎԱՏՏԸ ՍԱՅԻՐԷ

ՊԻՐԻՆՃԻ ՍԷՆԷ

1866 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 8 ՃԻՄԱ ԻՐԹԷՍԻ

ՆԻՄԵՐՈ 170

Մանգրումի Էֆեսոս հասկածաւոր 6 եանի սենէտէ 300
հիւսիսէ վերիւն, սենէվի գրամէթի, բաթա փարապր տախի
իջնոտ օլարադ, 200 զէ՝ օլուպ, ալթը ալթը 100 զէ՝ օլա-
րադ, վէ ծիւսիւտի տախի 50 ար փարապր սաթըլաւադ տըր :

Իւսնաթըն պէհէր սաթըլաւադ իջն, պի-
րինճի տէֆաւաթ 5, իջն ճի տէֆաւաթ 2,
վէ իւլիւնճիւ վէ սաթիւր տէֆաւաթաւ 1
էր զուրուշ ալթըլաւադ տըր :

Մէքթուլ վէ սաթիւր, Պէյ-օլուսնաւ տօղրու-էդաւ
467 նիւմէրօլու խանէտէ ԼԷՎԱՆՅ ԶԷՐԱԼՏ Թաղաւ-
նէսինտէ, Կարապետ 8. Փանսուտնէ կէօնտէրիւնէ քաղա-
քաւ :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻՎԻՅԷ

ԷԹՕԱԼԸՆ ՄԻՒԼԱԶԱՋԱՍԸ

Էկէրչի մաթպուլաթ միւտիլիկի թարա-
ֆը պնիւնէսինտէն, մէմալիքի մանրուսէ
ղազէթաճըլարընա, մաթպուլաթ նիզամնա-
մէսինին հուտուտու գանդիսի օլտուղու պիր
սուրէթի քեամիլէտէ իսպար պուրուլաճադ
օլուր իսէ, պիւլիւք ինչէքքիւրի մուճիպ
օլաճաղընաւ չիւրհէ եօզ տուր : Մաթպուլ-
աթ նիզամնաւէսինին գաթան մուղայիրինտէ
հարէքէթ իթմէքլիյի թէճվիլ իթմէյիպ, վէ
հէրքէսին, վէ ալէլ խուտու հիւքիւնթի
ալէսիյէսին հիւսնի թէվէճիւհիւնի գազան-
մադ մազստինտէ պուլունտուղու մուղտան,
գիքի կէչէն սուլի իսթիմալէրին գանդի
չէլէր օլտուղլարընն պէսան ու թախսիսի-
նէ հիւսնթ պուրուլաճաղըն արգու իտէրիդ :
Աճէպա տէրքեար օլտան մէսէլէլէր իւզլէրինէ
միւպստասթիւ կիրիւնթլիյէ մէղուսիյէն-
թիւմիլ վաճ մը տըր :

Աճէպա Կիրիտ զայլէսինտէ տալիր պիր սա-
հիւնիք եաղըլտըղընա, նիզամա մուղայիր
սանըլաճաճ մը տըր :

Պէտիւսալըր իտէնլէրին պիթթապի ճէ-
ղալարը թէրէթիւպ իթմէլի տիր : Լաքին,
հիւքիւնթիւ խօշ կէօրիւնթիւն սահիւլիք-
լէրին պէսանընտան տախի ինթիրադ օ-
լունմալը՝ մը տըր : Պիլ վազաւ, չիւտիյէ
գատար, պուրաւա պուլունտան մաթպուլաթ
սէրպէթլիյէթիւն, Կիրիտանըն պիլէ հէր
թարաֆը՝ տա պուլունտաղընը, հազգանիյ-
նէթէ իրայէթէն տայիւմ իզրար իյէմիլիդ
տիր : Լաքին, մատաւ քի մաթպուլաթ սէր-
պէթթ տիր, խոնի գալէթալարըն մէսալիսի
տախիյէն իւզլէրինէ, հատար իթիտալի թէ-
ճալուլ իթմէթիւքիւր թազաթիւսէ, տէր-
քեար օլտան կիրիլինէ սէքթէ վէրիւմէք թէ-
ֆէքթիւրինտէն աճէպա միւրաւաճէ՝ տիր :

Պիլ հիւքիւնթի սէնիյէնէ, պիր ֆէնա
քէնթիլէթին տախի տօղրուտու եաղըլմաղը-
ղընն, սիւքիւթ իւզլէ կէչիւնթիւքտէն, վէ
մէսն ու սէնալէրի կէօլէրէ չըգարըլմաղըղ-

տան էվիւս օլմաւընը իսպաթա հազըր ու
միւնթաղըրը :

Պիր շէյ իսթէր իսպար օլտուն վէ իսթէր
սահիւ, կիլիլտէ գալուղը թազաթիւսէ օլ-
խուտուտա զուհուրա կէչէնէք օլտան թէսալ-
վուրաթըն տայիւմ չիւքիւնտէն իսպարէթ օ-
լուպ, սահիւհէ պէնդէր տիւրիւ մանհալար
իճատ իտէճէկի, վէ պիւնալէն ալէյ հիւքիւ-
նէթ հազըղընաւ տօղրուտու սէօյէնմէքիւք-
տէն զիւստէ մուղիւր սանըլաճաղը միւ-
նէրքէտ տիր :

Էթուլ ԴՕԷԷ՝

ՔԱՆԱՌՆԻ ՍԱՆԻ ԳՈՒԲՕՆԼԱՐԸ

« Էթիլիյէթէ շաւան սուրէթտէ ալար-
ըմըլ մալիւ մաթաւնէգալէն, Մալիւնէնէ
գարէթի ճէլիւսի թարաֆընտան, պի-
ղայէթ տէրէճէտէ մէմուսիյէնթ պալսչ
պիր իլան գուհուրա կէլէճէք տիր : »

« Մէղքիւր իլանտան մազստէ, մէգ-
քիւր գուրմալար իլէ, Էսհամը Ումու-
միլիւնին Փայիլէրինին կիւսիւնտէ թէ-
տիլիւսի զըմընտա թէրէթիւպ իտէն
թէրթիւպալըն պէսանընտան իսպարէթ
օլաճաղ տըր : »

« Մէղքիւր լալիհա Պապը-ալիտէ տէր-
տէսթ պուլունտու զուհուրա, Չաթը հազ-
րէթի Շէհրիւարի թարաֆը շահաւէլէ-
րինտէն թաասիլդ պուլունտալըն պէք-
լէնիլտիլի ինթիմալալէն տիր : »

Էթուլ ԶԷՐԱՎ՝

« Պիլքրէչտէն տաղըլմըզ պիր մէք-
թուպա նէգալէն, Պապը-ալի իլէ բրէնա
Շարը պէնիլնտէ տէրքեար օլտան միւշքի-
լաթըն հալը ու թէսվիլիսի զըմընտա պիր
հէնի իլիլքը գուհուր իթմիլ տիր : Բրէն-
սի միւմայիլէսին Տէր սէտտէթէ կէլմէ-
սինէ տախի լազըմ կէլէն հազըրլըզլար
հէման պիթմէք իւզլէ իլէն, քէնալի վիւ-
քէլաւընտան պաղըլար խալիւմէն տախի
հէմէքքեարար պուլարադ, Պապը-ալի
թարաֆընտան զուհուրա կէլէն շարթ-

լարըն քեամիլէսինին գալուլ օլունաւ-
մանաճաղընը, վէ քէնալիսինին թէսվէն
Մէմէքթէթէն պէսի թանըլմաւընն իտ-
տաւ իսթիւսինի թէֆէքքիւր իթմիլէր
օլուպ, վէ շու էֆքեար իսէ, բրէնա
Սթիլպէյ Փարիստէն հէման կէլիւր կէ-
մէղ մէյտանէ չըգմըլ օլտուղընտան
սէպէպիլիւթի միւմայիլէսին իւզլէրինէ
համլ օլունմուշ տուր : Փազաթ, պու-
ճիւմէն իլէ տախի, կէրէքքէնա Շարը վէ
կէրէք Մ. Ժան Կիլանըն էֆքեարը, գարը
տուրաւընըն էֆքեարընա զալէպէ իլէ-
տիլիլնտէն, մէմուրիլիլէթիլնին թէսվէն իւ-
լաւը զըմընտա լազըմ կէլէն եօլճուլու-
ղունա թէքրարէն գարար վէրիլիլ տիր :

Շիւմի Պապը-ալիտէ կիւզէրան իթ-
մէքտէ օլտան թէվաթուրա նէգալէն, կէ-
լէճէք հաթթա խաստէթէն վարնաեւ
պիր գըթա վարօր իրալիլէ բրէնալի միւ-
շարիլէսին պու թարաֆա կէթիլիլէճէք,
վէ կէօք- սուհուրա վազը գարար հիւ-
մանաւտա բահաթ իթմիլիլէճէք տիր :

ՔԷՆ՝

— Տիւնքի Լաթիւքքիտէ օղունտու-
ղունա կէօրէ, իսթանպուլտան Էտիլնէյ-
գատար Էտըլաճաղ օլտան տէմիր մէսլէ-
սի, քէսպի էհէմիլիլէթ իթմէյէ պաշ-
լալըլ, վէ հէր նէ գատար պիր թազըմ
խահիլիլէրան թարաֆընտան էնվալի թէք-
լիլ վէ թէթիլպէր տիւլիւնիւմիւլ իսէ-
տէ, Փարիսին Գրէտի Մօպիլէն նամ
զումրանեար թարաֆընտան Պանպ Օս-
մանի վասթաւըլա իսթիլտա օլունտան
միւսաւտէ իւզլէրինէ, մէղքիւր գուլ-
բանեա թարաֆընտան Մ. Կալան նամ
պիր Քիւնալը միւհէնալի կէլիլ, էօլ-
միւշ պիլիլ, թէթիլիլ վէ մուպիլիլէ
իթմիլ, վէ քէնալի լապօրթ օսունաւ մէգ-
քիւր գուլմրանեա թազաթիլ իթմէք
իւզլէ պու շարիլէմիլի կիւսիւ Փարիսի
եօլճու օլունաւ տուր :

Էվելլերի, Թեքիրտագընտան Էտիր-
նեհե գատար պիր տէմիր եօլ եարըլայ,
Ֆազաթ պուրտտան Թեքիրտագընա գա-
տար ունիզ վարդարըլայ միւլհազաթ
օլունմար Թէսափուր օլունմագտա Ի-
քէն, Մ. Կալան օլ Թէսափուրու Թահ-
սին իթմէտիկինտէն, պուրտտան տօղ-
րու Քիւլիւք-Չէքմէճէեհ, օրատան Տէր-
գօսա, Տէրգօստան Գըրգ-Քիլիսէեհ, վէ
օրատան տախի օրմանլար արասընտան
Կէչէրէք Էտիրնէեհ գատար կիտիլմէսինէ
դարար վէրմիշ, վէ մէրգուժուն պուլ Թէ-
սափուրու տահա գօլայ, վէ տահա գի-
եատէ ամէլիեաթա մուվաֆըք կէօրիւն-
միւշ տիւր:

— Մանգուժէնին 1671ին՝ Նիւսիւ-
սինտէ Լէֆթէրին Շէյխլէր գազասընտա
Էմին աղա նամ պիր սահիպ սէրվէթ գա-
թը էօրտիւրիւպ, վէ տէօրթ պէշ նէֆէր
էթպասընը եարալարընը պիւտիլմիշ
Կօթը: Մէքքիւր տէհէթու վուգուաթ
պուրանըն Յրանսըլճա Ղազէթալարըն-
տա տախի տէրճ օլունտուգտան, պաշգա
մէրգուժուն էթպալարըլայ պիրտէ միւ-
սաֆիլին տախի էօմիւրլէրինէ գաստ օ-
լունտուգուէն պիւտիլմէթտէ տիրլէր: Շու-
վուգուաթ Տէրէ-քէօլիւ նամ գարիեհ տէ
վազը օլունշ տուր: Լէֆթէրին պաշըն-
տա, օրալարտա կէզինմէթտէ իքէն 50-60
ատամը պուլունտուգու կէօրիւմիւշ տիւր:

Շիմոի էն զիեատէ էսէֆ իտէճէք
պիր հափաթա շու տուր քի, Լա Թիւր-
քիտէ օգունտուգուէն կէօրէ, Լէֆթէր
պուլունտան իքի կիւն ազատէ Գարթալ ճի-
վարընտա Թաշ-քէօրիւ նամ մահէլէ
կէլմիշ օլունտուգուէն, իզմիտտէն պու-
րաեա թէլէկրաֆ չէքիլէրէք խապէր վէ-
րիւմիշ, վէ Պապը զապթիլտէն տախի
իճապը իճրասընա միւսարաթ օլունմաեա
պաշտանըլ տրը:

Դուրիւ Լէֆթէրին քէնտի արգատաշ-
լարըլայ Գարթալ ճիվարընտա պուլուն-
տուգուէն եազըրգտան սօնրա, «սէօլէն-
տիկինէ կէօրէ մէրգուժ գարնափալը իս-
թանպօլտա եարաճագ իմիշ» տէմիշ տիր:

— Բրէնս չարը Զօհէնպօլէրն Եաշ-
տա իքէն, էհալլի Մէմէքէթ պիր մահ-
դէր թազտիմ իտիպ, իշ պու մահգէրտէ
քրէնսի միւշարիլէճին սէնէնին ալթը ա-
իւնը Պիւ քրէշտէ, վէ ալթը մահընը Եաշ-
տա կէչիլմէսինի իսթիտա իթտիլէրի, վէ
քրէնսի միւշարիլէճ ճանիպլինտէն նէ ճէ-
վապ վէրիլտիկինին էրան մալիւժ օլունտու-
գը, Էֆըպ ճափաթիլտէն տիր:

— Պէքրէշտէ պուլունտան Բուժմիւ-
լէթի, Կիրիտ էշգընաընա պիր իեանէճի
միւլտուսէ օլունգ իւզրէ, պիր գօմիսիօն
Թէշքիլ իտէրէք, միւլթէթուն քէք չօգ չէճ
Թահսիլ, վէ կէչէնտէ Թէսպիլ իյլէտիք-
լէրի կիպի, իքինճի տէֆա օլունգ իւզրէ,

պիր իեանէնին Թահսիլին տահա գը-
եամ իթմիլէր իսէտէ, Թահսիլ օլունտան
բարալարա գօմիսիօն ազասը Թարաֆըն-
տան հիլլէ վէ Ֆէսատ գարըշտըրըլը
Թուլթուլմասըլայ, շիմոի միլթէթ իլէ
գօմիսիօն ազասը պէշնիտէ պազը մէր-
թէպէ միւճատէլէ վուգու պուլմագտա
օլունտուգը իկվայէթի սահիհէտէն տիր:

Թահսիլ:

— Իւսկիւտարտա պուլունտան Չէրքէ-
աթլարընըն տախի, տաղըք եէլլէր-
տէ գափաճա մէհարէթի լազըմէլէրի
պուլունտաըն ճիհէթիլլէ, Կիրիտ ճանի-
պինէ սէվգ օլունտուգլարը հափաթիս-
տէն տիր:

— Էտիրնէ վիլայէթի տախիլինտէ քեպլին
կէլիպօլու սանճաղը գայիմագամը սէա-
տէթուլ Զասան Թահսիլն բաշտ հազրէթ-
լէրինէ Բուս-իլի պէլլէր պէլլիկի բաեհսի:

Միւլթէպէրանը Թիւճճարտան իի-
ֆաթուլ Լիգօրաքի ազաեա տէրկեահը
ալի գարուճու պաշըլըք Թէվճիհ պուլ-
լունտուշ տուր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՅՈՒՆ

Էվրօպաճա եէնի պիր հափաթա վի-
լէմէլիգ: Յրանտա քէնտի ասիլիլմէ
խաշաթը, վէ Սէրիլի Ումուժի Թէլու-
շըլայ մէշըլուլ, Բրուսեա իլէ իթալեա
քէնտի Ֆիւթուհաթ ու քեարարըլայ
սէվնիպ պիր պիրինի Թէպրիք իյլմէթ-
տէ, Ալթիւրիա քէնտի գարարարը իւզէ-
րինէ տիւշիւնիպ էսպապը տէֆինէ չա-
լըճագտա, Բուսիա Տանիմարգատան պիր
կէլին ալթըք կիպի, իթալեա իլէ Ա-
վրսթիա պէշնիտէ տախի պիր եէնի
տիւեիւն Թէնճէրէսի գայիմագտա,
Ամանետըն պիր գաշ ուֆագ տէվէթ-
լէրի: Պիլ պիր տիւրիւ իյնէլի թիւ-
ֆէնքլէրին իյնէսիլլէ Բրուսեաեա տի-
քիլմէք իսթէմէլիլ «տէլի թէհի եէրտէ
չալըրիպ պաղըրմագտա, Բուսիա հէր
քէս իլէ եա գարտաշ, վէ եատա հէր
քէսէ Էֆէնտի օլունգ նիլթիլլէ, հէր
Թարաֆտա տէմիր եօլար վէ Թէլէկ-
րաֆլար իհտա ու ինչարըլայ ուղ-
րաշմագտա, վէ խուսուսի իլէ Ամէրի-
գաեա եազլաշմագ իսթէտիկինտէն, Սի-
պէրեատան օրաեա գատար թէլէկ-
րաֆլար չէքթիլմէթտէ, ինկիլթէրրատա
էմրի ինթիլտապ իսլահաթը մատտէսի
կիւնտէն կիւնէ քէսպի էհէմիլլէթ իթ-
մէթտէ, վէ Ֆէնիսիլարըն իսթ Ամէրի-
գատէ կիթտիքճէ գուլլէթ վէ միւսա-
տտէ պուլարագ Գանաաընըն զապթընա
չըզըլաճագլարը, ինկիլիլ հիւքիւմէթ ինէ
պիւլիւք էնտիլլէ վիլմէթտէ, Մէքսիգա
նէ իտուկի պէլլիլիլ, Ֆազաթ աճըն-
մաեա շաեան պիր հալտէ պուլունտագ-
տէ, Ամէրիգա ճիւճհուլլիլլէթի քէնտի

Բէյիսիլլէ ուղրաշմագտա, Ֆազաթ հէր
Թարաֆտա քէսպի նուֆուգ իտիպ, վէ
հէր ճիհէթլէ իլէրու կիթմէթտէ, վէ Բօ-
մա տախի Յրանսըլ ասիլիլին եէրինե
ասիլէր Թէտարիք իթմէթտէ, վէ սօֆու-
լար իլլէրին շու շիմոիքի կիտիլինտէն
խոշանամատըլարընտան, «իլթէ Ալա-
հըն Ղազապլարընա ուղրամագտաեղք տէ-
եէրէք գօլէրաեը, եանկընարը, զէլլէ-
լէլէրի վէ սէլլէրի կէօսթէրմէթտէ իսթ-
տէ, էվլէլլէր գատար ալտանըպ գօրգա-
ճագլար չօճուգ պուլմագտա տըրլար:

ՄԷՄԱԼԻՔԻ ՄԻՆՃԹԷՄԷԱՅԻ ԱՄԷՐԻԳԱ

Ամէրիգանըն Գուրիէ տէգ Էթապ-իւ-
նի նամ Ղազէթաընտա օգունտան շու ա-
թիտէրի պահա տիգգաթա շաեան օլ-
ունտուգունտան Թէրմէմէսինի պէեան իտէ-
րիլ:

«12 սէպտեմբեր: — Սէն Լուիտէն
ինտիանարօրիտէ գատար, իէյիս հազրէթ-
լէրի քէմալի իլթիֆաթլա գապուլ օլուն-
մուշ օլունպ, վէ ալէլ խուսուս ֆարիս
չէհրինտէ (Էվրօպատաքի տէլիլ տիր պուլ)
ղուհուրա կէլէն իլթիֆաթա նէպարէն,
ինտիանա մագարըր հիւքիւմէթինտէ ախ-
շաթըր զուհուրեաֆթէ օլաճագ օլան
պօրա մէմուլին ղայլի սաեքսա սէղա ի-
տի: Ժէնէրալ Կրանտ հէր եէրտէ քէմա-
լի հիւլմէթ վէ ալթուլի քէպիլ իլէ գա-
պուլ օլունտուպ, վէ իէյիս հազրէթլէրի
տախի չօգ թալիմ ու ֆարթը ղայլէթ
կէօրմէթտէ իտի: Պէպէլլի պիր կիւն
էվլէլ Սէն-Լուիտէ սէօլլէտիկի ուղուն
նուլթգլարտան եօլունտուգունտան, Զօթ-
թէլտէ հէմ գըստա պիր նուլթ իրաա
իթմիշ, վէ հէմտէ զիեատէսիլլէ միզանը
ազլիւզրէ մէգալթտա պուլունտուշ
տուր:

« Ինտիանարօրիտէ լատիգալար (1)

(1) Լօտարատա էհալի Աիք վէ Թօրի Թա-
գըլարընա միւնգասամ պուլունտուգու կի-
պի, Ամէրիգատա տախի Բատիգալ վէ Տէ-
մօգրաթ Թագըմլարընա միւնգասամ պու-
լունտագտա տրը:

Գօնֆէտէրէլէր եէնիլտիքտէն սօնրա, իէ-
յիսի ճիւճհուր հազրէթլէրի, եինէ էվլէլլէրի
կիպի ծնարատան տախի Գօնկրէ նամ միլլէթ
մէճիլլինէ ազալար գապուլ օլունտաընա միւ-
սատտէ օլունտաընը ճալիլ կէօրմիւշ, վէ
պուլ սուրլէթլէ Թարաֆէն պէշնիտէ տէր-
քեար օլան պիւրուտիլ վէ ֆարգըն պիւ-
թիւն պիւթիւն մահվըր ալթու վէ իտաա
իյլէմիշ իտէտէ, Բատիգալար, «խալլը, մա-
տամ քի օլար իլթիլիտաաա ալթըլարագ
ասը օլունշար տըր, վէ սօնունտա եէնիլլէրէք
տալիլլէրի իթաաթա ալթըմըլար տըր, վէ մա-
տամ քի շիմոիտէն սօնրա տախի էսիլլիլ
պիւթիւն պիւթիւն մէնն իտիպ, վէ ճիւճ-
հուրիլլէթին ուսուլ ու նիգանընա քեամիլլէն
իթաաթ իտէճէքլէրի հէնուգ չիւքհէ Թահ-
թընտա տըր, իմոի, Ֆիլիլլէն քէմալի Թէե-

վկայել : » Ուստի եւ միաբանութեամբ ու համաձայնութեամբ կնքեցին վաւերացուցին տօմարներ . բայց մեք մեր տեսչութեան տօմարներու տակն ալ գրած եմք , եւ անա՛սայս չախ(՞) ալ այս տեղ գրելով ծանուցանելով վարչութեան խորին մտադրութիւն կը հրաւիրենք տօմարներու վրայ , որ ուշի եւշով , տող առ տող , բառ առ բառ կարգան , եւ կը տեսնեն թելեկրաֆի ծախքեր , զըլաւուզներու ծախքեր , եւայլն . որք առ հասարակ խորհրդանի հալածման միջոցներուն կը վերաբերին եւ այլ անիրաւութեանց :

Արդ մեզ զրկած պաշտօնական հրամանագրոյն վերջին տարբերութեամբ հարկ կը դնէ մեզ վրայ ազդային կեդրոնական Վարչութիւն . որ պարտ ու պատշաճ տնօրէնութեանց ճշդիւ գործադրութեան հսկելուն եւ միաբանութիւնը իր նոր կարգադրութեան համեմատ օրինաւոր եւ բարեկարգ գրութեան մէջ հաւատարմելով , նոյն տնօրէնութեանց գործադրութեան արդիւնքը յատուկ տեղեկագրով հաղորդեմք իրեն . - ազգային կեդրոնական Վարչութեան , որ անհամբեր կը սպասէ : » . . . Արդ իսկ եւ մեր պարտքն է :

Ինչպէս տեղեկագրէս կիմանաք ճշդիւ գործադրութեան անա՛ր բոլոր տնօրէնութիւններ , այլ նոյն ակամայ ընկալաւ միաբանութիւն , վարչութեան եւ բոլոր ազգի կամքն եւ Ձեր բարձր սրբազնութեան զիրն եւ կը նիք առ հասարակ նախատուելով , եւ մեք մեր անձին ու աստիճանին զէմ անպատուութիւն վտանգ կրեցինք համբերեցինք հանդերձ ամենայն կերպ անհանգստութեամբ հոգւոյ եւ մարմնոյ : Համառօտ մէկ երկուսը յիշատակենք : Երբ եկեղեցւոյ դանգակներ հնչեցնել տալով միաբանութիւն հրաւիրեցինք սուրբ տաճարի գաւիթ եւ այնտեղ իրենց պարտուց , վարուց եւ կոչման արժանաւոր յորդորներ խօսեցանք , եւ անա՛ հրահանգ կարգադրեցաւ ու ձեր սրբազնութեան կնքով վաւերացեալ կանոնադրութեան մինչեւ կէսը հասաւ ընթերցողն , յանկարծ ատենէն դուրս նստած լուսարար Յակոբ վարդապետ Գրիգորեան երկու տարուան երկտասարդ սընզան ամենայն լըրբութեամբ եւ գազանութեամբ պօռաց « Այս կանոնադրութիւն խորմեանի՛ն է , մեք ո՛չ խորմեան կընդունինք եւ ո՛չ կանոնադրութիւն » . եւ առ մեզ դարձունելու խօսքը լուսարար Յարութիւն վարդապետն ալ ձայնակից պօռացին « չե՛նք ընդունիր , դուք եկիր էք խորմեան հաստատելու : » Սատիւ եւ մեղմայ խոսն խրատեցինք ու հասկըցուցինք իրենց թէ՛ անա՛ խորմեանին խօսք մը չըկայ , կանոնադրութիւն որի՛ գրած ըլլայ , թո՛ղ ըլլայ . անա՛ սրբազան Պատրիարք հօր կի՛ք՝ որ (ցոյց տալով) կը վաւերացնէ զայս , եւ անա՛ պաշտօնական հրահանգ , որ կը հրամայէ ձեզ ընդունիլ զայս : « Պատրիարքն եւ վարչութիւն ի՞նչ գիտեն , » մէկէն որոտացին կրկին « անոնց խումբ վերէն » դարձաւ լուսարար Յարութիւն վարդապետ զէպ ի միաբանութիւն եւ իւր ձիւնացեալ ալիքը բռնելով ցնցելով պօռաց . « Ի՞նչ նրսաւոր էք , ելէ՛ք , ելէ՛ք երթանք . - չարմում , չիթիթ , եւ ի՛նչ ամենքը կայեցան ոտքի :

« արիւնհեղութիւն պիտի լինի այս բանի համար , արիւնհեղութիւն , արիւնհեղութիւն , թէ՛ որ չեղաւ , ես իմ մօրուք կը կնտեմ , կրկինք լուսարար : » յուզմունք , խառնակութիւնք , չիթիթ , աղաղակ եւ ի՛ գաւր կսպասէինք , ի՛ դուր կխրատէինք : Անա ձախակումեան դասէն երամով յառաջացան , վրանիս շրջապատեցին , եւ իրենց մէջէն քաջագոյն , յանդուգն , կատաղագոյն լիրբըն յարձակելով մեր ձեռքէն խլեց հրահանգն ու կանոնադրութիւն , երեք անգամ գետին զտրեւելով եւ չարաչար բաներ խօսեցաւ , այն է Նսայի վարդապետ Աւետիքեան երկու տարուան անառակ աբեղայն դուրս ելաւ անչնորհք բանակն ամենայն գոռոզութեամբ , իբրեւ քաջագոր մարդիկներ յաղթանակի փողեր հնչեցնելով , հայնչանաց եւ նախատանաց բանա , եւ մեք բեկեալ սրբտիւ , խռովեալ հոգւով , մեկնեցանք մեր տեղ :

Իրաւ սրտմտութիւն , վրէժխնդրութիւն կը վառէր մեր խորհուրդ , եւ կրնայինք կառավարութեան ձեռքով այս ստահակները խրատել տալ , բայց խոհմութեան կշիռ չը ներեց , մտածելով ծանր հետեւութիւններ , որ պիտի ծագէին , որոյ համար եւ արդէն պատրաստութիւններ տեսած էին . քանզի այս ժամուս քանիսը իբր թէ ձեւացուցին ձգել երթալ վանքէն եւ այս խօսքերը կը խօսէին , « Մեք կերթանք , եթէ վտանգ մի պատահի , պատասխանատու չեմք » : Վրտանգ հանդերձեալ էր , Քրդեր ել եւ էլ կրնէին վանքին ներս եւ դուրս : Խորհեցանք , խոհմութիւն համարեցանք , վերջապէս ձեր պատրաստել տուինք որ մեք կը չնձնէինք մեկնէինք վանքէն եւ կարին գալով տեղեկութիւն գրէինք տեղի : Բայց Վարսայ առաջնորդ Ռշտունեան Յովհաննէս եպիսկոպոս , որ օգափութեան համար վանքը կը դռնուէր մինչէ քսան օր յառաջ , որպէս թէ միջնորդ կալաւ ի՛մէջ մեր եւ համոզելով միաբանութիւն , իբր թէ միաբանութիւնըն ալ զիմեց , մեղայ գոչեց իր ըրածին վրա եւ մեք զիջանելով յետո մնացինք գնալ : Բայց ժամ մի վրայ չանցած՝ երբ նորէն ժողով գումարեցինք , կանոնադրութեան մնացորդը կարգադրեցաւ զայն ստորագրելու համար մեծամեծ անկարգութիւններ եւ անվայել աղալակներ յարուցին , եւ ապա տնօրէն ժողովոյն վրայ յարձակումներ , փոխանորդ Մխիթար վարդապետին հետ կռիւ եւ ծեծք եւայլն եւայլն գրեթէ ամեն օրնոր բաղմեր ձարեցին կռուելու մերձեւու Սրբաշնութեանց եւ վարչութեանց հրաման , բարեկարգութեանց կանոններ , եւ կանոնակալութեան պաշտօնէն կամ փախցնելու այս տեղէն լուսահատեցնելով ու վտխայնելով :

Եւ արդ՝ ամենապատիւ Սրբազան Հայր , եւ Կեդրոնական Վարչութեան մեծապատիւ Անգամբ-Տեառք , « Եթէ անհամբեր կսպասէք սուրբ Կարապետի վանուց բարեկարգութեան հասնիլը եւ կը փախաքիք որ այսուհետեւ բարեկարգութեան մէջ մնալով օգտակար արդիւնքներ ընծայէ թէ միաբանութեան եւ թէ ազգին նկատմամբ » անա՛ մեղմէ սպասելիք տեղեկութիւնները , դուրս

ամբթալ եւ ցաւօք որոտի տեսանք , կրեցինք եւ գրեցինք . իսկ մեր գիտօղութեան վանքիս հիմնաւոր բարեկարգութեանց համար իբրեւ մեր խղճի ներքին վկայութիւն եւ մեր բարոյական պարտաւորութիւն կառուարկեմք Տեառքդ կարող իշխանութեան , ցաւ զգալով վանքի վրայ , բարեպաշտ ժողովրդոց արոց եւ զգացմանց եւ Ձեր այնչափ ջանից եւ տքնութեանց վրայ , յիշեցէք այս միաբանութեան երկար ժամանակէ ի վեր բռնած ապստամբ ընթացքներ , քանի՞ առաջնորդներ զրկեց ազգ եւ զամենքն ալ չարչարեցին , հարին , հալածեցին , ամեն անգամ վարչութեանց հրամաններ ոտնակոխ ըրին , քանի՞ անգամ խորհրդանի վրայ մատնութեան , դաւաճանութեան եւ վերջապէս հարուածներ տալով մինչեւ ձեր գոգ փախուցին , ու այդ տեղէն ներողութիւն ըստացան , այսօր ալ կամեցան մեզ զէմ ընել եւ վաղ երբ մեր ոտքը քաշենք այս տեղէն նոյն վանքն է , նոյն միաբանութիւն , նոյն անկարգութիւն , նոյն ցաւ մեր եւ Ազգին սրտին , նոյն եղծումն եւ աւերումն վանքիս եւ այս աշխարհին . նոյն չարաչար հօգ եւ զբաղումն Վարչութեան գլխին անսպասարտմալութեամբ :

Մանգեալ Բաւ Եփեսոս :

— Չարսանձադ մատուցի հազգընտաբութիւնքսանէ թարափընտան թարափը մըղա պիւ դըթա մէքթուալ կէլմիշ իսէտէ , եէրիմիդ միւսատտէ իթմէտիկինտէն , բազար իրթէսինէ գալմըշ տըր :

ԻԼԱՆԱԹ

Ստեփան աղա Շահինօֆ Եազընտա տիշարը կիտէճէկինտէն , հէրքիմ քիքէնտիսիլէ տիղ ու իթաճա վէ խուսուսաթը սայիթէճէ պիւ իշի վար իսէ , Չուգաճը խանընտա 7 նիւմէթուլու օտաւընա կիտէրէք նոյեմբեր 3ինէ գստտար պիթիլմէլէրի խասսէթէն իլսն օլունուր :

Տօգթօր Պարոնիկ Մտոթէոսեան հէլիմիք վէ Ճէրրահլոդ վէ լալու թալոգ սանաթ լարընը տայիմա իճրա իճմէքտէ օլուպ , վէ Պէյ-օղլունտա վաղը օլանէվէլէլ քի մահէլիին թէրքիլէ , Մազըլաղսճը ճատտէսինտէ Գարանլոդ սօզազտա 1 նիւմէթուլու խանէլէ նաղ իթմիշ օլուլղունտան , վէ չարչէմպիհ կիւնլէրի սալթ Ծտէն 8է գատտար Ֆաղըրլարա խոյըրնա պաղմադտա պուլունտուղունտան , կէրէք քեաֆՅէլի սօսթ լարընը , վէ կէլէք ումումէն է հալինին մալիւմու օլմադիլ զբէ , իլանընա իպլթիտար օլունմուշտուր :

ՍԱՀԻՊ ՂԱԶԷԹԱ

ԿԱՐԱՊԵՏ Թ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ

ԼԷՎԱՆԹ ՀԷԲԱԼՏԵՆ ԹԱՊԵԱՆԵՏԵՐՏԵ
ԳԵՐ-ՓԱԼԱՏԱ ՏՈՂԻ Ե ԵՈՒՏԱ , ՅԹԹՈՎԱՅԱ ԱԳՈՒԼԷԱ
ՊԵՏԵԼԷՐ ԳԱՐԵՐՈՒՄԱ ՆԻՍԵՐՈ 467 :